

KLINGAVÄLSGÅRDENS HISTORIA!

Klingavälsgården bestod en gång av fyra kringbyggda längor och låg i Karups by. En port på mitten var förmodligen den enda infarten. När husen är byggda vet vi inte men vad vi vet är att gården flyttades hit år 1833 i samband med enskiftet. *) Greve Piper på Sövdeborgs slott ägde stora markarealer och skog här omkring och vi tror att det var han som köpte gården och såg till att den flyttades hit.

Första arrendatorn hette Måns Jönsson och när han dog tog hans handlingskraftiga änka över arrendet och bodde kvar där i många år. År 1898 flyttade nästa arrendator, spelmannen Per Persson då 35 år, in med frun Matilda 36 år och tre söner, Johan 16, Per 12 och Anders 4 år. Men Per ville ha djur och den gamla logen var redan lite gisten och fungerade inte som stall. Han byggde då år 1900 det röda korsvirkeshuset som stall för hästar, kor och grisar. Dom hade 6 mjölkkor, 3-4 ungdjur, 2 hästar och lite gödsvin. I inhägnaden utomhus betade får och gäss. Idag är det år 2019 och huset/stallet fyller alltså 119 år.

År 1902 blåste det upp en storm på juldagen. På natten ökade stormen till orkanstyrkor och den gamla logen orkade inte stå emot utan blåste omkull och totalförstördes. Man fick bygga en ny och den stod färdig någon gång på våren 1903. Idag är den stora röda träbyggnaden förvaringsplats för åkräsklippare, traktor och andra arbetsredskap.

Efter 24 år tog sonen Per Persson över arrendet. Året var 1922. I hans årsarrende hade han att svara för följande: 500 kr att utge i kontant betalning. (I dagens penningvärde ca 14.000 kr). Köra 20 kbm ved eller timmer till Sövdeborgs station från anvisat hygge. Samt vara drevkarl efter budning när greve Piper på Sövdeborg och hans jaktlag skulle jaga. Som regel blev det budning bara en gång om året.

Allt gick sin gilla gång i tio år men så dog Pers fru år 1932 bara 36 år gammal. Per var 38 år och ville inte bo kvar och bruka gården ensam utan sade upp arrendet. Han flyttade till Lund och började jobba, förmodligen med snickeri, och gifte aldrig om sig.

Under Per Perssons d y:s tid som arrendator hade greve Piper sålt mark och hus till greve Eric Stjernswärd som drev Sövdeborgs Godsförvaltning. Stjernswärds nye arrendator efter Per Persson blev en man vid namn Ernst Andersson. Han brukade gården i 15 år till 1947 och blev den siste arrendatorn. År 1940, under Ernst Anderssons arrendetid, sålde Stjernswärd gårdar och mark till Foderfirma G Laveson i Kristianstad. Vad dom skulle med husen och marken till är ingen som vet, bara att dom anställde förvaltare, som bodde på Karups Nygård (gården vid storkhägnen).

Efter Ernst Anderssons sorti lämnades husen åt sitt öde och förföll sakta men säkert. Under 21 år stod husen så gott som tomma men periodvis har det röda korsvirkeshuset varit jaktstuga. Förmodligen var det greve Stjernswärd som byggde om det då tomma stallet och installerade den öppna spisen för att kunna användas som jakt- och värmestuga under jaktsäsongerna. Men så år 1968 säljer fru Ebba Laveson-Pålsson hela egendomen – hus och mark till Malmö Stad för en köpeskilling om 2,2 miljoner kronor. Under perioden 1968 – 1976 hyrdes gården av Per Perssons ättlingar som sommarbostad. Men stod tom på vintrarna.

Karup Nygårds samfällighetsförening var bildad och Malmö kommun beslutade år 1976 att överlåta gården utan lösen till föreningen för att utnyttjas som fritidsgård. Föreningen, AMS och Malmö kommun bekostade tillsammans det stora renoveringsarbete som följde och föreningen ställde upp med ideellt arbete. Under åren har man gjort ytterligare förbättringar, anlagt gräsmatta, lagt om tak, nya golv, dansbana, boulebana m.m.

Och underhåll och förbättringar på gården pågår ständigt. Allt slits. Ibland behövs det en ny toalettstol eller ny kyl/frys. Ny och modernare belysning har installerats i det röda korsvirkeshuset liksom luftvärmepumpar. Det slitna köket har totalrenoverats 2018 och resten av lokalen målades och fick nya golv samtidigt.

.....

”Vita huset”

Det var själva bostaden. När sonen Per tog över arrendet år 1922 byggde han till huset som undantag för sina gamla föräldrar. Det är den främsta delen och det nuvarande köket var på den tiden föräldrarnas dagligrum. Idag användes det för föreningens styrelsesammanträden men även som arkiv. Men fungerar även för uthyrning för mindre sällskap.

**) Enskiftet: Från slutet av 1700-talet och en bit in på 1800-talet införde Rutger Mc Lean s.k. enskifte i Sverige. Genom dels giftermål och dels arv kunde man förr ha ganska många åkerlappar utspridda. Ibland så många som ett femtiotal. Det var ju både opraktiskt och tidsödande att behöva förflytta sig mellan alla dom (traktorn var ju inte uppfunnen). Mc Leans reform innebar att man skulle ha sina åkrar samlade på ett ställe. Nu är ju inte åkrar flyttbara så man förflyttade människorna istället. Man kan ju tänka sig att hur det var att tvingas lämna sina hem och bygga upp ett nytt liv på det ställe där man fick sig åkrarna tilldelade. Man fick plocka ner sina hus bit för bit och numrera varje sten och stock för att bygga upp det igen på det nya stället. Eller bygga nytt.*